

48. møde

Onsdag den 17. april 1991 kl. 13.00

Dagsorden:**1) Spørgsmål til ministrene.****2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 66:**

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den fjerde AVS-EØF-konvention og slutakt med dertil knyttede protokoller og erklæringer samt intern aftale om finansiering og forvaltning af Fællesskabets bi-stand.

Af udenrigsministeren (Ellemann-Jensen).

3) Forhandling om redegørelse nr. R 5:

Landbrugsministerens redegørelse af 9. april 1991 om handlingsplan for en bæredygtig udvikling i landbruget.

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 68:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedret anvendelse af husdyrgødning og formindsket forbrug af handelsgødning og af bekæmpelsesmidler.

Af Gade (SF) m.fl.

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

Sundhedsministeren (Ester Larsen) har meddelt mig, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om et videnskabsetisk komité-system og behandling af biomedicinske forskningsprojekter.

(Lovforslag nr. L 166).

Medlemmer af Folketinget Helle Degn (S), Pernille Forchhammer (S), Frank Jensen (S), Rahbæk Møller (SF), Hanne Thanning Jacobsen (SF) og Holger K. Nielsen (SF) har meddelt mig, at de til undervisnings- og forskningsministeren ønsker at stille følgende:

Forespørgsel.

»Hvordan agter regeringen at skaffe 15.000 uddannelsespladser til de unge?«

Skriftlig fremsættelse af forslag:**Sundhedsministeren (Ester Larsen):**

Jeg skal herved tillade mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om et videnskabsetisk komité-system og behandling af biomedicinske forskningsprojekter.

(Lovforslag nr. L 166).

Formålet med lovforslaget er at skabe retligt bindende rammer for den videnskabsetiske bedømmelse af biomedicinske forskningsprojekter her i landet. Det gælder, hvad enten de udføres på levendefødte menneskelige individer, befrugtede menneskelige æg, fosteranlæg og menneskelige kønsceller, der anvendes til befrugtning, eller afdøde.

I årene siden 1979 er der i Danmark opbygget et system af 7 regionale videnskabsetiske komiteer og en central komité med ligelig repræsentation af lægfolk og forskere. Komiteerne har til opgave at påse overholdelsen af Helsinki-erklæringens II's krav om, at biomedicinske forskningsprojekter skal sendes til bedømmelse i en særligt udnævnt komité. Med lovforslaget foreslås dette system erstattet af et egentligt lovfæstet komité-system.

Lovforslaget indeholder derfor regler om:

- Oprettelse af et videnskabsetisk komité-system.
- Lovpligtig anmeldelse til dette komité-system af biomedicinske forskningsprojekter.
- De overordnede principper, det lovfæstede komité-system skal lægge til grund for sin bedømmelse af anmeldte projekter og komité-systemets øvrige opgaver.
- Særregler om forsøg på befrugtede menneskelige æg og kønsceller, der agtes anvendt til befrugtning, samt forbud mod donation af befrugtede menneskelige æg og visse forsøg.

[Sundhedsministeren]

Samtidig bemyndiges sundhedsministeren til at fastsætte nærmere regler om nedfrysning og donation af menneskelige æg.

- Komitésystemets finansiering.
- Straf for overtrædelse af lovens bestemmelser.

Efter lovforslaget sker der en meget beskedent lempelse af det hidtil gældende forbud mod forskning på befrugtede menneskelige æg i lov nr. 353 af 3. juni 1987 om oprettelse af et etisk råd og regulering af visse biomedicinske forsøg. Det tillades kun at foretage sådanne forsøg med befrugtede menneskelige æg og kønsceller, der agtes anvendt til befrugtning, som er nødvendige for at sikre en forsvarlig behandlingskvalitet for in vitro-befrugtningsteknikken. Alle andre forskningsprojekter på dette felt, herunder projekter med genetiske forsøg og genterapi, er fortsat ikke tilladt.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, tillader jeg mig at anbefale forslaget til det høje Tings velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål til ministre:**Spm. nr. S 439**

1) Til statsministeren af:

Stavad (S):

»Vil statsministeren oplyse, om han udtalte sig på regeringens vegne ved forslaget om nedlæggelse af amterne og et stort antal kommuner?«

Statsministeren (Poul Schlüter):

I mine nylig fremsatte udtalelser om amters og kommuners fremtid går jeg personlig ind for en gennemgribende forenkling faktisk af hele opbygningen af den offentlige sektor i Danmark – og den er som bekendt stor.

Når hr. Stavad læser f.eks. hele min artikel den 5. april i år i Jyllands-Posten, vil han se, at jeg afslutter mine synspunkter således:

»Der vil sikkert være mange – ikke mindst amtsrådsmedlemmer – i mit eget og andre partier, som er uenige med mig i den vision, jeg nu har tegnet. Amterne og amtsrådsmedlemmerne har da også løst deres opgaver godt på de givne vilkår. Men vi er forpligtede til at tænke langt.

En fundamental reform af den offentlige sektor kræver lang tids grundig forberedelse. Der må begyndes med at udstikke en hovedlinje.«

Og så slutter jeg med disse ord: »Det har jeg nu forsøgt på egne vegne.«

Stavad (S):

Jeg vil gerne takke statsministeren for svaret.

Jeg kan forstå, at der her er tale om nogle helt private synspunkter, at det ikke er noget, vi skal hæfte os særligt ved, at statsministeren absolut ikke har udtalt sig som statsminister, men at det er personlige udtalelser. Jeg ved ikke, hvordan jeg skal betegne den pågældende kronikør, men når statsministeren skriver, hedder det vel i folketings sproget: Vi vil have nedlagt de 13 amter, og i stedet for de nuværende 273 primærkommuner vil der være et sted mellem 75 og 125 regionskommuner.

Men jeg forstår, at »vi« i denne sammenhæng er personligt ment, og det synes jeg i hvert fald er nyttigt at få afklaret, så at organisationer, pressen og det omgivende samfund ikke bruger en masse kræfter på noget, som er helt personlige tanker, der overhovedet ikke står for den politik, regeringen har.

Risgaard Knudsen (S):

Personlig tale for en statsminister kan til tider være farlig.

I nyere tid er der en statsminister, der her i salen er væltet med sin regering som følge af, at den pågældende efter eget udsagn ikke altid talte på vegne af sin regering, men talte som privatperson.

Det, der skete dengang, er vi måske på vej til at skulle opleve igen, og derfor har jeg et spørgsmål til statsministeren til forståelse af statsministerens svar på det af hr. Stavad stillede spørgsmål. Mit spørgsmål lyder:

Hvorledes kan en statsminister i dag udtale sig på egne vegne og ikke på vegne af sin regering?

Poul Nødgaard (FP):

Jeg vil gerne stille et spørgsmål til statsministeren. Jeg var ordfører på det forslag, som Fremskridtspartiet fremsatte den 3. april, og den konservative ordfører sluttede med at afvise Fremskridtspartiets forslag om nedlæggelse af amterne med ordene: Det Konservative Folkeparti kan ikke stemme for det af Fremskridtspartiet fremsatte forslag.

[Poul Nødgaard]

Mit spørgsmål til statsministeren er så: Hvorledes kan det gå til, at statsministeren, i samme stund som denne ordfører udtaler det, allerede har en artikel liggende ved dagbladet Jyllands-Posten, hvor statsministeren går ind for amternes nedlæggelse?

Det leder mig hen til det spørgsmål, om der overhovedet ikke er nogen form for kommunikation i den konservative folketingsgruppe inklusive statsministeren.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Hr. Stavad gjorde den bemærkning, at man måske ikke skal hæfte sig så meget ved, hvad jeg så har sagt. Dertil vil jeg gerne sige: Jo, det skal man, og hr. Stavads spørgsmål i dag er jo netop et positivt udtryk for, at han berettiget har hæftet sig ved mine synspunkter.

Det synes jeg er klogt. Jeg er dog ikke en helt lige gyldig person. Jeg er dog landets statsminister, og jeg håber da også, at mine synspunkter i denne sag vil formå at sætte en livlig og omfattende analyse og debat i gang.

Jeg vil også sige til hr. Stavad, at jeg ved – jeg gad vidst, om hr. Stavad ved det – at der er fremtrædende socialdemokratiske kommunale borgmestre, som er enige med mig, og som er glade for, at jeg har sat overvejelsen i gang.

Dernæst vil jeg sige til hr. Stavad, at når jeg i artiklen i Jyllands-Posten bruger ordene: »Om nogle få år vil der hverken være amter eller kommuner, som vi kender dem i dag. Det bør der heller ikke være!«, og når jeg siger: »Vi vil have nedlagt de 13 amter«, så betyder det ikke, at det er et krav, jeg her stiller om, at vi vil have nedlagt dem. Nej, det betyder, at vi, hr. Stavad, hr. Risgaard Knudsen, Venstres gruppe, den radikale gruppe, den konservative gruppe, når der er gået nogle år, vil erkende, at vi skal opbygge den offentlige sektor i Danmark langt enklere og mere overskueligt, end vi kender i dag.

Det skal nok komme, men der er jo altid nogle, som halter lidt bagefter, og det gør heller ikke så meget. Det er en stor opgave, og den kræver tid.

Dernæst vil jeg sige til hr. Risgaard Knudsen, at jeg tydeligt erindrer fra min barndoms glade tid, at der engang var en statsminister – det er jo noget ganske enestående, og det vil forhåbentlig ikke gentage sig – som kom i vanskeligheder her i Folketinget, fordi han havde

et særstandpunkt. Men jeg må gøre opmærksom på, at det havde baggrund i, at Folketinget havde besluttet en bestemt politik i det sydslesvigske spørgsmål, og det var dette standpunkt, den pågældende, nu hedengangne, statsminister ikke følte sig bundet af.

Når vi taler om amter og kommuner og staten og vores administrative opbygning om 10 eller 15 år, foreligger der ingen folketingsbeslutning, som binder mig, og det er jeg glad for.

Må jeg sige til sidst til hr. Poul Nødgaard: Fremskridtspartiets forslag gik vi imod fra den konservative folketingsgruppes side, fordi vi fandt, at øjeblikket ikke er inde nu til at træffe en beslutning. Øjeblikket er inde til at sætte en stor og omfattende og fornyende debat i gang.

Stavad (S):

Jeg bliver næsten nødt til at gentage spørgsmålet til statsministeren, da statsministeren siger, at dette her er noget, vi bør interessere os meget for, da han ikke er nogen lige gyldig person, hvorefter han henviser til, at han besidder stillingen som statsminister.

Jeg er helt enig i, at statsministeren absolut ikke er nogen lige gyldig person – det er der vel i og for sig ikke nogen personer der er – men når statsministeren henviser til det interessante i sin artikel, fordi han er statsminister, bliver jeg nødt til at gentage spørgsmålet: Tegner de synspunkter, som statsministeren har givet udtryk for, regeringens politik, ja eller nej?

Risgaard Knudsen (S):

Jeg synes ikke, jeg fik noget svar på mit spørgsmål, og af mange grunde vil jeg sætte pris på, om statsministeren her i Folketinget og allerede i dag vil besvare mit spørgsmål, der lyder: Hvorledes kan en statsminister i dag udtale sig på egne vegne og ikke på vegne af sin regering?

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg vil gerne sige til hr. Stavad, at de tanker, som jeg udtrykte for et par uger siden, var mine personlige visioner. Så de synspunkter, jeg her har givet udtryk for, dækker ikke nødvendigvis mine ministerkollegers eller begge regeringspartiers. Det forholder sig således, at der i mit parti er mange meninger om den sag, ligesom der er det i Venstre og i Socialdemokratiet, og det er jo herligt og frodigt. Nu skal vi bare i den

[Statsministeren]

kommende tid have fundet ud af, hvis tanker der er de bedste, og det forestiller jeg mig vil tage nogen tid, men jeg er ikke i tvivl om, at der om 10-15 år er bred tilslutning til tanken om at forenkle hele den danske offentlige struktur.

Hermed mener jeg egentlig også at jeg har svaret hr. Risgaard Knudsen. Naturligvis kan jeg som statsminister udtale mig i min personlige kapacitet. Ellers var livet jo heller ikke til at holde ud, hverken for mig eller for mine tilhørere. (*Munterhed*).

Stavad (S):

Jeg vil slutte af med at takke statsministeren for, at han har klargjort, at statsministeren på dette område har udtalt sig uden at være i overensstemmelse med sin regering og uden at repræsentere sin regering med de synspunkter, som statsministeren her har givet udtryk for.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 440**2) Til indenrigsministeren af:****Stavad (S):**

»Vil ministeren oplyse, om han støtter forslaget fra statsministeren om nedlæggelse af amterne og et stort antal kommuner?«

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Jeg har ved flere lejligheder givet udtryk for, at jeg finder det meget vigtigt, at der hele tiden foregår en debat om den offentlige sektor, såvel dens samlede størrelse som strukturen – en debat, som alle må have lige og fri adgang til at deltage i, personer og partier.

Jeg vil gerne gentage for hr. Stavad, at jeg mener, udgangspunktet for, hvorledes den offentlige administration skal tilrettelægges, må være, hvilke opgaver det offentlige skal løse. Og her må efter min opfattelse gælde to hovedsynspunkter.

For det første: Det offentlige skal alene tage sig af de opgaver, som borgerne ikke lige så godt selv kan klare. Derfor er det vigtigt altid kritisk at vurdere, hvilke opgaver ikke mindst staten, men også amter og kommuner, beskæftiger sig med. Kan opgaverne løses af borgerne selv, skal de overlades til borgerne.

For det andet: De opgaver, der så nødvendigvis skal løses af det offentlige, skal løses dér,

hvor man gør det bedst og billigst, og så tæt på borgerne som overhovedet muligt. Ud fra disse ønsker skal strukturen tilpasses. Altså en strukturtilpasning med baggrund i opgavefordeling og den deraf følgende helt nødvendige debat om offentlig opgavevaretagelse.

Derfor hilser også jeg debatten velkommen, og jeg er glad for hver eneste person og hvert eneste parti, der ytrer sig i debatten.

Stavad (S):

Jeg synes, det var mange udmærkede bemærkninger, indenrigsministeren gjorde, og som jeg fuldt og helt kan tilslutte mig. Men jeg blev ikke meget klogere i forhold til det stillede spørgsmål.

Jeg forstår, at indenrigsministeren mener, det er udmærket, at man har en debat. Og derfor bliver jeg nødt til at spørge, om indenrigsministeren vil bidrage til den debat ved at gøre Folketinget bekendt med, hvilke synspunkter indenrigsministeren har på sagen.

Der foreligger et meget konkret spørgsmål, som jeg går ud fra at indenrigsministeren efter at have holdt os hen i spænding vil besvare i anden omgang, nemlig: Kan indenrigsministeren forestille sig, at vi kan se et forslag fra hans hånd som indenrigsminister om at nedlægge de 14 amter eksempelvis?

Risgaard Knudsen (S):

For et øjeblik siden tilkendegav statsministeren over for Folketinget, at statsministeren i modsætning til forudgående statsministre har sin egen stil som regeringschef.

Derfor vil jeg gerne spørge indenrigsministeren – og det er jo ikke så lang tid siden, at indenrigsministeren havde lejlighed til at udtale sig om dette spørgsmål her i salen –: Har indenrigsministeren ikke altid udtalt sig på regeringens vegne, når indenrigsministeren her i salen har været stillet over for det pågældende spørgsmål?

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Hr. Stavad siger, at han ikke blev meget klogere af mit svar. Nu mener jeg ikke, at det fremgår af Folketingets forretningsorden, at det er et krav til ministeren, at spørgeren skal blive meget klogere. Det er vel et fælles ansvar, hvordan man tolker og forstår det svar, der er givet.

[Indenrigsministeren]

Det, jeg har givet udtryk for som mit synspunkt om strukturen, er, at den skal tilpasses opgavefordelingen, og at det udelukkende kan ske som følge af en løbende politisk debat. Men for at få en debat er det nødvendigt, at alle ytrer sig, og jeg mener ikke, at der er nogen i dette land, der er afskåret fra at ytre sig – alle har ret til frit at udtale sig. Der må vel også til folketingsmedlemmer kunne næres en berettiget forventning om, at de dels læser, hvad der bliver sagt, dels også forstår, om det er partipolitiske debatter, man deltager i, eller det er en regeringsudtalelse.

Når jeg bliver spurgt af hr. Risgaard Knudsen, om jeg her i Folketinget udtaler mig som minister, er svaret ja. Men jeg vil gerne sige, at når jeg kommer hjem, udtaler jeg mig sjældent som minister. Og hvis jeg tager udenlands privat, udtaler jeg mig heller ikke som minister. Så i det daglige er der altså en afvejning af, hvem man taler med, og hvad man taler om, og dermed af, hvilke synspunkter der fremsføres på regeringens vegne og på egne vegne. Det oplever jeg i det daglige ikke giver problemer, hverken med naboer eller med familie.

Stavad (S):

Så må vi jo prøve på en anden måde. Så må jeg spørge, om indenrigsministeren fortsat vedstår den utvetydige afvisning, som han gav udtryk for for nylig, da et forslag fra hr. Poul Nødgaard om at nedlægge amterne var til behandling i folketingssalen. Er det fortsat den politik, som indenrigsministeren og regeringen står for: at man – som det blev tilkendegivet af indenrigsministeren selv for nylig – ikke ønsker at nedlægge amterne?

Klaus Hækkerup (S):

Jeg vil først gøre indenrigsministeren opmærksom på, at spørgsmålet jo ikke drejer sig om, hvorvidt han derhjemme eller på udlandsrejser udtaler sig som minister eller som privatperson. Det, der er spurgt om i dag, er faktisk, om statsministeren – og jeg vil nu spørge indenrigsministeren – i dag har udtalt sig, som statsministeren somme tider gør, på regeringens vegne eller han med sin besvarelse i dag har valgt, som statsministeren åbenbart somme tider gør, at udtale sig på egne vegne.

Risgaard Knudsen (S):

Jeg måtte forstå indenrigsministerens svar på mit spørgsmål således, at indenrigsministeren udtalte sig på regeringens vegne, da han her for nylig i Folketinget omtalte det samme spørgsmål.

Men med baggrund i forretningsordenens § 20, stk. 7, 1. punktum, vil jeg gerne stille følgende spørgsmål til statsministeren: Hvor mange af regeringens medlemmer optræder på slap line? Hvor mange af regeringens medlemmer taler som privatpersoner og ikke på regeringens vegne?

Det må Folketinget have et rimeligt krav på at blive orienteret om af statsministeren, for når statsministeren tager sig den frihed at tale som privatperson og ikke på regeringens vegne, er der jo holdepunkt for den antagelse, at der vil være ressortministre, der ønsker at gøre det samme som statsministeren.

Formanden:

Man kan diskutere tolkningen af den pågældende paragraf, og jeg vil i hvert fald spørge statsministeren, om han ønsker at udtale sig. Jeg giver først ordet til indenrigsministeren.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Nu blev jeg spurgt, hvad der blev sagt i Folketinget, både af hr. Risgaard Knudsen og af hr. Stavad, og for netop ikke at gøre det for svært har jeg i mit svar til hr. Stavad, som jeg læste op, sagt præcis det samme, som jeg sagde under folketingsdebatten den 3. april, da vi behandlede lovforslaget fra Fremskridtspartiet om nedlæggelse af statsamter og amter. Det er præcis de samme ord, der er brugt, og også dengang blev der udtalt ønske om at diskutere opgavevaretagelsen, før man kommer til konklusionen om, hvad vi skal gøre med hele strukturen.

Jeg har som sagt givet samme svar i dag, som jeg gjorde på regeringens vegne, da vi den 3. april diskuterede nedlæggelse af amter.

Formanden:

Når jeg giver ordet til statsministeren, understreger jeg, at jeg ikke har foretaget nogen omtolkning af den pågældende paragraf i forretningsordenen.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg vil gerne undtagelsesvis imødekomme hr. Risgaard Knudsens opfordring til, at statsministeren blander sig i debatten, som ellers vedrører en anden minister, for det er mig altid så magtpåliggende at være elskværdig over for hr. Risgaard Knudsen.

Der er ingen ministre, der optræder på slap line, som hr. Risgaard Knudsen sagde. Det gør vi aldrig, for det er farligt; vi har altid stram line. Det afgørende er, når man udtaler sig som minister eller som politiker – bortset fra ministerposten – at man skal kunne se det. Men det kunne man sandelig også, hvis man læste hele den artikel, jeg skrev i Jyllands-Posten. Jeg understregede jo netop tydeligt, at det er min personlige vision, mine personlige synspunkter, som jeg nu lægger frem til debat. Jeg mener, det er væsentligt, at man skal kunne se, hvornår man udtaler sig på regeringens vegne, officielt som minister, og hvornår man f.eks. prøver at sætte en debat lidt frejdigt og frimodigt i gang, fordi man føler, at der her er noget, folk skal have lejlighed til at analysere.

Jeg mener således egentlig ikke, at problemet er så stort.

Stavad (S):

Jeg vil gerne spørge indenrigsministeren, om han vil bekræfte, at han i sin besvarelse af mit spørgsmål i dag har undladt at drage konklusionen af den besvarelse af Fremskridtspartiets forslag, der var til behandling for nylig, og som sluttede med en afvisning af forslaget.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Jamen enhver, der fulgte debatten den 3. april, vil vide, at vi sagde, vi ikke kunne støtte lovforslaget. Vi ønsker en debat om opgavefordelingen, og det var derfor, afvisningen var så markant. Her var fastsat en dato for nedlæggelse af amter, hvor vi ønsker at debattere opgavefordelingen og derefter at diskutere, hvilke offentlige systemer der så skal stå for varetagelsen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 441

3) Til finansministeren af:

Stavad (S):

»Vil ministeren oplyse, om han udtalte sig på regeringens vegne med sit forslag om at pålægge arbejdsgiverne nye afgifter for at skaffe provenu til fjernelse af 6 og 12 pct.-skatterne?«

Finansministeren (Henning Dyremose):

Når man ser på rækken af spørgsmål, som hr. Stavad har stillet her, kunne man næsten få den tanke, at hr. Stavad havde lyst til at omdanne spørgetiden til drillenhjørnet. Men det tvivler jeg nu på, for det betragter jeg hr. Stavad som et alt for seriøst arbejdende folketingsmedlem til.

Derfor må jeg fortolke det på en anden måde, nemlig således at hr. Stavad har en oprigtig interesse i at finde ud af, hvad regeringen mener, og det må i givet fald være ud fra den betragtning, at det er ganske afgørende for udviklingen i Danmark, hvad regeringen mener, og at det er ganske afgørende for, hvad hr. Stavad kommer til at forholde sig til politisk, hvad regeringen mener. Og det er jo da en sund og konstruktiv interesse.

Når jeg var lidt i tvivl om, hvorvidt det var den, der lå bag, er det, fordi man godt kunne få det indtryk, når man ser det spørgsmål, hr. Stavad har stillet mig, at hr. Stavad ikke havde læst den pressemeddelelse, som jeg faktisk udsendte den 8. april. For hvis hr. Stavad havde læst den pressemeddelelse, ville han jo helt uden at spørge mig her i salen have kunnet forsikre sig om, at der ikke var tale om et forslag. Der var tale om en påpegning af, at vi i Danmark har meget høje marginalsatser, og at dette skaber økonomiske problemer. Det ønskede jeg at henlede opmærksomheden på, så vi kunne arbejde os frem mod løsninger. Og jeg håber, at grunden til, at hr. Stavad er så interesseret i at stille spørgsmål om regeringens synspunkter, er, at hr. Stavad også er interesseret i løsninger.

Hvis taletiden ikke var ophørt, ville jeg have sagt, at jeg synes, det havde været langt mere spændende, om hr. Stavad havde sammenholdt det, han spørger om, med de forslag, den norske arbejderregering udtalte samme dag med udgangspunkt i samme problem, som jeg påpegede, men det får jeg måske lejlighed til at komme tilbage til i næste runde.

Stavad (S):

Jeg vil gerne begynde med at takke finansministeren for tilliden. Jeg kan sige til finansministeren, at baggrunden for, at jeg har stillet de

[Stavad]

spørgsmål, der er på dagsordenen i dag, er, at jeg mener, det må være afgørende, at vi ikke bruger tiden til at diskutere alt muligt, som ikke har med realiteter at gøre. Da disse spørgsmål har optaget pressen ganske omfattende, bør befolkningen, offentligheden, i hvert fald være bekendt med, om det er spørgsmål, som man kan forvente at regeringen beder Folketinget om at forholde sig til.

I den henseende blev jeg ikke så meget kloge-re, men af den pressemeddelelse, finansministeren udsendte om sine tanker, og som han henviser til, fremgår det øverst på s. 2, at det er spørgsmål, som regeringen – regeringen – vil arbejde videre med. Derfor vil jeg endnu en gang bede finansministeren oplyse, om de tanker, som finansministeren delagtiggjorde offentligheden i, er tanker, som dækker den samlede regering.

Jens Thoft (SF):

Jeg vil gerne ind i substansen i finansministerens pressemeddelelse. Vil en vedtagelse af finansministerens forslag om en 3 pct.-lønsums-afgift til fjernelse af fortrinsvis 6 og måske også 12 pct.-skatterne ikke betyde, at marginalskatten for lav- og mellemindkomster, altså for mennesker, der hverken betaler 6 eller 12 pct.-skatter, rent faktisk stiger med 1½ pct., og finder finansministeren det hensigtsmæssigt at komme med et forslag, som betyder stigende marginalskatter for lav- og mellemindkomsterne?

Finansministeren (Henning Dyremose):

For så vidt angår det, jeg siger på s. 2 i pressemeddelelsen: »Disse tanker vil regeringen arbejde videre med i den kommende tid.«, føler jeg mig helt sikker på, at jeg taler på regeringens vegne, for det, jeg nævnte i mine tanker, var f.eks. en henvisning til de ønsker, vi har om en omlægning af hele vores dagpengesystem. Hvis skatteministeren når det i sin taletid, er det min forventning, at han vil komme ind på det i svaret på sit spørgsmål.

Tankerne vil vi altså arbejde videre med, fordi vi vil have marginalskatterne ned. Derfor er det også ganske interessant, at nu både hr. Stavad og hr. Jens Thoft interesserer sig så levende for, hvordan vi kan få marginalskatterne ned i Danmark. Det er det problem, vi gerne vil have påpeget. Vi skal have de marginalskatter ned;

ellers bliver vi skattemæssigt en isoleret ø i Europa. Vi kan ikke leve med det, og det er rart, hvis også S og SF lever op til det.

Hr. Jens Thoft stillede et konkret spørgsmål vedrørende substansen, hvor hr. Jens Thoft, der tilsyneladende har læst, hvad jeg sagde, henviser til den allersidste linje på s. 1 i min pressemeddelelse. Der siger jeg i forbindelse med disse tanker, at man må tage hensyn til virksomhedernes omkostninger – konkurrenceevnen – og mulige fordelingsvirkninger – hr. Jens Thoft nikker – altså en hensyntagen til det meget relevante spørgsmål om fordelingsvirkninger, som bliver rejst.

Stavad (S):

Nu siger finansministeren, at regeringen arbejder med planer om at lægge nogle større afgifter eksempelvis på arbejdsgiverne i forhold til dagpengesystemet med henblik på at anvende proventet til at sænke skatterne. Jeg er ikke bekendt med, at regeringen har fremsat et sådant forslag, og derfor vil jeg gerne høre, hvor det ligger, og hvornår vi kan forvente at finansministeren eller skatteministeren vil offentliggøre de tanker, som regeringen har om at lægge afgifter på arbejdsgiverne med henblik på at anvende et sparet provenu til lavere marginalskatter.

Jens Thoft (SF):

Nu holder jeg meget af finansministerens offensive omklamring af SF, men jeg må da understrege, at når SF ønsker marginalskatterne ned, er det især for de lavtlønnede. Jeg vil i den forbindelse spørge finansministeren, om det ikke er rigtigt, at det punkt, hvor Danmark adskiller sig mest fra det Europa, finansministeren i øvrigt i denne sammenhæng sammenligner os med, lige præcis er de lavtlønnedes marginalskat, som er eksorbitant høj i Danmark, og om det ikke også er rigtigt, at den isolerede virkning af finansministerens forslag – det er muligt, at han vil komme med støtteordninger bagefter – rent faktisk var, at marginalskatterne steg for de lavestlønnede.

Klaus Hækkerup (S):

Til forståelse af finansministerens besvarelse vil jeg spørge, om det skal forstås sådan, at når finansministeren er citeret i sin pressemeddelelse, så er det hr. Henning Dyremose, der udta-

[Klaus Hækkerup]

ler sig på side 1, og på side 2 er det finansministeren.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil gerne starte med hr. Klaus Hækkerup og sige, at både på side 1 og på side 2 er det både hr. Henning Dyremose og finansministeren, der udtaler sig. Sagen er nemlig, at jeg på side 1 ikke taler om et forslag; jeg taler på side 1 om tanker, og det er tanker, vi arbejder videre med f.eks. i forbindelse med dagpengesystemet. Det er derfor, jeg kan sige til hr. Stavad, at der ikke ligger et forslag fra regeringen på dette område i Folketinget for øjeblikket, netop fordi vi ikke har lavet noget forslag. Men vi gør os nogle tanker bl.a. omkring det fremtidige dagpengesystems indretning. Det er det, der er så interessant i den politiske debat, at de tanker, vi gør os, vil hr. Stavad gerne have lov til at tage stilling til, inden vi er færdige med at tænke.

Når jeg siger – og det vil jeg gerne sige til hr. Jens Thoft – at når der netop ikke er tale om et forslag, er det jo, fordi jeg også påpeger hele problemkredsen omkring fordelingsvirkninger, konkurrenceevnehensyn, omkostningsudvikling; for vi er da enige om, at specielt den sammensatte marginalprocent for mellemindtægtsgrupperne i Danmark er ekstravagant høj, og den skal også væk, ligesom de høje marginalskatter for de højere indtægter skal væk. Vi har altså en fælles holdning, lyder det som om, i retning af, at det ikke kan nytte noget, at man betaler så meget i skat og andre ting af den sidst tjente krone i Danmark; det skal kunne betale sig at arbejde, det skal kunne betale sig at yde en indsats, og det sagde såvel finansministeren som Henning Dyremose også i sin tale forrige mandag.

Stavad (S):

Jeg tror, det er vigtigt af hensyn til offentligheden, at vi nu har fået afklaret, at de tanker, som finansministeren har gjort sig på dette område, er tanker, som er velegnede til studie-kredsarbejde og ikke noget som helst andet.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg mener, at studiekredsarbejde og grundig analyse er vigtigt, inden man fremkommer med sit forslag, og jeg kan anbefale Socialdemokratiet den metode.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 442

4) Til *skatteministeren* af:

Stavad (S):

»Vil ministeren oplyse, om han støtter forslaget fra finansministeren om at pålægge arbejdsgiverne nye afgifter for at skaffe provenu til fjernelse af 6 og 12 pct.-skatterne?«

Skatteministeren (Fogh Rasmussen):

Der foreligger hverken fra regeringen eller fra finansministeren noget forslag om at pålægge arbejdsgiverne nye afgifter, således som hr. Stavad antyder det i sit spørgsmål. Derimod har finansministeren fremsat en række tanker over for pressen om sociale bidrag og bruttoskatter, og der er fuldstændig enighed i regeringen om at afvise bruttoskatter. Finansministeren har selv bl.a. udtrykt det på denne måde – jeg citerer fra B.T. den 12. april i år –:

»Regeringen er krystalklar modstander af bruttoskat. Det svarer til at anvende grønt-høstermetoden på fradragene – herunder rentefradraget. Samtidig får politikerne en skatte-skrue uden nogen ende. Sådanne tanker vil vi aldrig gå med til. Det vil smadre folks privat-økonomi og lægge boligmarkedet øde.«

Jeg kan sige, at jeg er ét hundrede procent enig i det, finansministeren her har skrevet; det svarer til, hvad jeg så ofte selv har sagt.

Der er selvsagt også fuld enighed i regeringen om, at marginalskatterne i Danmark er uacceptabelt høje og må sættes ned, og en af vejene til at sænke marginalskatten er jo, at nuværende offentlige opgaver i stedet bliver løst i privat regi. Der kan f.eks. være tale om, at arbejdsmarkedet selv finansierer ordninger, som i dag finansieres af det offentlige. F.eks. ser regeringen meget gerne, at der kunne gennemføres en reform af dagpengesystemet. Det ville i øvrigt ikke alene kunne bidrage til lavere marginalskat, men også medvirke til at reducere arbejdsløsheden. Men det er selvfølgelig afgørende, at en dagpengereform ikke bare bliver en maskeret bruttoskat, men en reel strukturforbedring.

Der er altså fuld enighed i regeringen om, at det er absolut påkrævet at sænke de høje marginalskatter, vel at mærke en reel sænkning, og det er en erkendelse, som vi meget gerne så at også Socialdemokratiet sluttede sig til.

Stavad (S):

Jeg vil gerne takke skatteministeren for besvarelsen. Jeg kan forstå, at skatteministeren er meget uenig med sin partifælle, Venstres politiske ordfører, hr. Peter Brixtofte, som har forlangt – hvis jeg må henvise til Frederiksborg Amts Avis fra den 11. april 1991 – »at finansminister Henning Dyremose trækker sin tanke-torsk om et socialt bidrag på eksempelvis 3 pct. til delvis finansiering af lettelser af marginal-skatter tilbage.«

Venstres politiske ordfører, hr. Peter Brixtofte, kalder det en anden form for bruttoskat, som Venstre ikke vil være med til at indføre, og han slår fast, at det ikke bliver KV-regeringens politik. Jeg forstår, at Venstres politiske ordfører, hr. Peter Brixtofte, ikke har repræsenteret i hvert fald de synspunkter, som Venstres medlemmer af regeringen står for.

Skatteministeren (Fogh Rasmussen):

Jeg synes, hr. Stavad skal lægge mærke til, hvad det er, hr. Peter Brixtofte har udtalt sig om. Hr. Peter Brixtofte udtaler sig imod en bruttoskat, akkurat som finansministeren har gjort det, akkurat som jeg har gjort det. Og jeg er fuldstændig sikker på, at hr. Peter Brixtofte og jeg er helt enige om nødvendigheden af en dagpengereform, der betyder, at arbejdsmarkedets parter i højere grad selv finansierer og styrer dagpengesystemet, og at de besparelser, der indhøstes herved, bruges til at sænke marginal-skatterne. Der er fuldstændig enighed på det punkt.

Stavad (S):

Vil det sige, at skatteministeren ikke er enig med den politiske ordfører for Venstre, hr. Peter Brixtofte, i, at det, som finansministeren har præsenteret offentligheden for, er en tanke-torsk?

Skatteministeren (Fogh Rasmussen):

Jeg vil overhovedet slet ikke gå ind i de formuleringer, som forskel i temperamenter kan føre til. Jeg synes, at vi skal hæfte os ved det, der er indholdet, nemlig at hr. Peter Brixtofte i virkeligheden udtalte sig på nøjagtig samme måde, som både finansministeren og jeg har gjort det i dag: imod bruttoskatter og for reelle sænkninger af marginalskatterne. Vi håber, at Socialdemokratiet vil bevæge sig ind på samme konstruktive spor.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 410

5) Til *industriministeren* af:

Frank Jensen (S):

»Hvilke initiativer vil ministeren tage over for pengeinstitutterne i forbindelse med deres rentefastsættelse på statsgaranterede studielån?«

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Det har været fremme i pressen, at renten på de statsgaranterede studielån er urimeligt høj sammenlignet med renterne på billån, og det må også konstateres, at der på bilmarkedet er stor konkurrence, som har indebåret, at renten er blevet presset ned. Men denne rentepolitik sætter naturligt fokus på de statsgaranterede studielån, som derved kommer til at ligge på et relativt højt niveau.

Pengeinstitutterne må selvsagt fastsætte deres renter på de markedsbestemte vilkår og under hensyn til de omkostninger og risici, der er knyttet til de enkelte ordninger. Men samtidig kan det undre, at netop de statsgaranterede studielån, hvor statsgarantien medfører, at der ikke er nogen debitorrisiko, i en række tilfælde bliver forrentet på et højere niveau end billånene.

Nu bliver der spurgt, hvilke initiativer jeg vil tage i den anledning, og jeg kan oplyse, at hverken bank- og sparekasseloven, markedsføringsloven eller konkurrenceloven indeholder nogen mulighed for at gribe ind over for studielånsrentens højde. Men jeg kan også oplyse, at Konkurrencerådet på grundlag af en oversigt over struktur- og konkurrenceforhold i den finansielle sektor overvejer de videre aktiviteter på området. Jeg har derfor bedt Konkurrencerådet om i forbindelse med en planlagt undersøgelse af gebyrer og renter for private kunder hos pengeinstitutterne også at se på studielåns-spørgsmålet.

Frank Jensen (S):

Det har ikke skortet på forargelse fra hverken industriministeren eller undervisnings- og forskningsministeren, efter at det kom frem i Jyllands-Posten mandag den 8. april, at pengeinstitutterne fører en ågerrentepolitik, når det drejer sig om de statsgaranterede banklån.

[Frank Jensen]

Jeg har helt forståelse for den forargelse; den deler vi også i Socialdemokratiet, for det er jo sådan, at pengeinstitutterne ikke pådrager sig nogen risiko ved at oprette statsgaranterede banklån, for staten står bagved og er klar til at indfri gælden, hvis en låntager går personligt konkurs eller på anden måde misligholder låneaftalen.

Det er lidt ærgerligt i dag at høre industriministeren konstatere, at industriministeren ikke længere er udstyret med nogen redskaber til at gribe ind over for pengeinstitutterne. Det er jo sådan – og det vil jeg gerne høre om industriministeren er enig med mig i – at i og med, at pengeinstitutterne fører denne ågerrentepolitik over for de tidligere studerende, kan de også dermed påføre staten et meget stort tab, fordi det er sådan, at pengeinstitutterne bare kan fastsætte en meget høj rente, og så må staten bagefter komme og indfri gælden.

Det kunne være, at industriministeren i dag også kunne oplyse Folketinget om, hvor mange penge staten f.eks. sidste år måtte bruge på at indfri studielån, statsgaranterede banklån, gennem Hypotekbanken.

Jeg vil også gerne spørge, om industriministeren tidligere, da vi havde Monopoltilsynet, var udstyret med redskaber til at pålægge pengeinstitutterne en anden konkurrencepolitik med hensyn til forrentningen af de statsgaranterede banklån.

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Det anvendte ord ågerrente vil jeg lade stå for spørgerens egen regning; jeg synes, at det på trods af, at jeg også har udtrykt forbavselse over renteniveauet – er en ganske alvorlig anklage at kalde det ågerrente. Der er her tale om – og det vil jeg gerne sige for at afdramatisere, selv om vi er enige om, at studielånene bør høre til de billigste – at studielånene rent faktisk også hører til de billigste lån. Så jeg vil gerne tage afstand fra, at ordet ågerrente benyttes i debatten.

At jeg ikke længere skulle være udstyret med redskaber, er ikke rigtigt; vi har aldrig haft redskaber til at kunne fastsætte renten inden for bankerne. Spørgsmålet er også, om det ville være realistisk og ønskeligt, at vi skulle kunne det. Det har aldrig skabt nogen god og sund konkurrence, at staten lavede en fastprispolitik. Men at sørge for, naturligvis via Konkurrence-

rådet, at man i den undersøgelse, som man overvejer dér, tager disse ting med, så der ikke finder en urimelig diskriminering af studielåne- ne sted, er et positivt tiltag, som jeg meget gerne støtter.

Med hensyn til, om man kan påføre staten store tab: Jeg tror nok, at med de rentesatser, der er tale om her i forhold til almindelige forbrugsrentesatser, er det at skyde en del over målet. Det er der bestemt ikke tale om.

Hvad angår spørgsmålet om, hvor mange penge vi har indløst, beklager jeg, at jeg, da jeg har fået stillet spørgsmålet som industriminister og som ansvarlig for bankloven og konkurrence- loven, men ikke som ansvarlig for udbetalingen af penge, ikke har svar med på det.

Frank Jensen (S):

De unge, som i dag må betale en forrentning af deres statsgaranterede lån, som ligger på op til 2-2½ pct. over det, almindelige forbrugslån i dag kan optages til hos pengeinstitutterne, kan jo ikke bruge industriministerens forargelse til så meget, når industriministeren ikke rigtig har – eller her i spørgetiden har givet udtryk for ønske om at have – redskaber til at påvirke forrentningen af de lån, som staten rent faktisk pådrager sig en tilbagebetaling af, hvis låntageren går personligt konkurs eller på anden måde misligholder lånet.

Det, jeg kunne forstå på industriministeren, var, at vi skal tilstræbe sund konkurrence mellem pengeinstitutterne. Men hvor er den sunde konkurrence i dag? Det, som industriministeren sammen med undervisnings- og forsknings- ministeren i en pressemeddelelse af 10. april har konstateret, er, at der ikke er nogen konkurrence i dag. Hvordan vil industriministeren sikre sig, at der kommer sund konkurrence mellem pengeinstitutterne, så man får bragt forrentningen på studielånene ned på samme niveau som de andre låneordninger, der i dag ligger på en forrentning på omkring de 11-11½ pct.?

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Sund konkurrence er netop det, Konkurrence- rådet's undersøgelse går ud på: at finde ud af, om der rent faktisk er fri konkurrence på området. Jeg vil dog gøre opmærksom på, at den oversigt, der er udsendt fra undervisnings- ministeren, viser, at der er pengeinstitutter, der ligger væsentligt lavere med renten, og der er også

[Industriministeren]

sket en ganske stor tilførsel af statsgaranterede lån til det pågældende pengeinstitut.

Hvad angår spørgsmålet om, at man betaler 2-2½ pct. over markedsrenten, kan jeg oplyse, at SU-renten pr. 1. januar 1991 lå på mellem 11,25 og 13,5 pct. De tilsvarende forbrugslån lå typisk på 15-19 pct. mod en almindelig erhvervskredit på 13-14 pct., altså også over studielånsrenten. Der, hvor problemet kommer ind, er på billånene, hvor den øjeblikkelige situation er helt ekstraordinær. Der opereres med et rentespænd på typisk 12½-13 pct., altså hos nogle enkelte banker under det, man tilbyder studielånene. Men der opereres dog også med op til 16 pct. Hertil skal man dog i sammenligningen tage med, at der er en stiftelsesprovision på omkring 2 pct., som skal medtages, når man sammenligner renterne.

Derfor er det klart, at billedet ikke er så enkelt, som det blev fremstillet i pressen fra starten, men det skal ikke fratage mig min opfordring til Konkurrencerådet om også at inddrage studielånene i undersøgelsen, således at de studerende fortsat kan føle sig sikre på, at studielånsrenten befinder sig i bunden, og så i øvrigt samtidig med, at undervisningsministeren til dem, der optager statskautionerede lån, oplyser om procentsatserne, således at han også dermed medvirker til, at konkurrencen kan blive sund.

Frank Jensen (S):

Nu har vi forstået på industriministeren, at det, som Konkurrencerådet er blevet sat til at undersøge, er gebyrområdet i pengeinstitutterne ved oprettelse og ved flytning af de statsgaranterede banklån. Jeg vil gerne spørge industriministeren, om industriministeren og regeringen vil gå ind i overvejelser om, at regeringen for yderligere at øge konkurrencen på forrentningen af studielånene vil fremsætte et lovforslag i Folketinget om, at man ophæver den stempelafgift, som staten pålægger ved flytning af studielån fra det ene pengeinstitut til det andet.

Det er meget godt, at industriministeren i dag peger på, at et enkelt pengeinstitut, som det jo også har været fremme i pressen, ligger på en forrentning på 11,25 pct. Men det er jo en undtagelse; de øvrige pengeinstitutter ligger på en forrentning, som ligger langt derover; gennemsnittet ligger på 12,5 pct. Så hvis vi kunne få in-

dustriministeren til at love her i Folketinget i dag, at regeringen vil gå ind i overvejelser om at ophæve stempelafgiften ved flytning af lån, giver man de studerende en reel chance for at få nedbragt forrentningen ved at flytte fra det ene pengeinstitut til det andet.

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

For at være helt sikker på, at der ikke er nogen, der tror, at jeg ved de bemærkninger, der falder fra hr. Frank Jensen, har overtrådt konkurrenceloven ved at gøre opmærksom på, at jeg ikke kan sætte Konkurrencerådet til at undersøge noget: Det var en bestemmelse, der blev indført, netop for at man ikke skulle dirigere Konkurrencerådet, der skal være uafhængigt, men jeg har opfordret til og fået et positivt svar fra Konkurrencerådet på, at man oven i undersøgelsen vedrørende gebyrer og renter også specielt vil se på studielånsforholdene.

Hr. Frank Jensen sagde, at forskellen var 2 – 2,5 pct. Hermed illustrerer hr. Frank Jensen jo netop, at den laveste rente ligger på 11,25, og at den typiske ligger på 12,5. Men stadig væk: Det er klart, at renten på disse studielån bør ligge i bunden.

Med hensyn til spørgsmålet om stempelafgift må jeg bede om, at det bliver rettet til den minister, der er ansvarlig for dette område.

Frank Jensen (S):

Jeg spørger, om industriministeren er enig med mig i, at en ophævelse af statens stempelafgift, som ligger på 3 promille af hovedstolen ved en flytning, kan give et yderligere konkurrenceincitament mellem pengeinstitutterne. For selv om de studerende en gang om året får tilsendt denne liste eller orienteres gennem et fagblad, som undervisningsministeren jo har opfordret til det i sin pressemeddelelse, vil en udgift på 3 promille i stempelafgift være med til at hindre en flytning af et lån og dermed også forringe konkurrencen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 422**6) Til trafikministeren af:****Klaus Hækkerup (S):**

»Hvad kan ministeren oplyse om regeringens planer om at reducere tilskuddene til privatbanerne?«

[Klaus Hækkerup]

Skriftlig begrundelse

I TV-Avisen mandag den 8. april 1991 blev det oplyst, at Finansministeriet vil fjerne 98 pct. af tilskuddene til privatbanerne, og at dette angiveligt skulle føre til, at samtlige 13 danske privatbaner vil lukke.

Trafikministeren (Ikast):

Som det er hr. Klaus Hækkerup bekendt, arbejdes der i regeringen helt i overensstemmelse med normal praksis i øjeblikket med at forberede regeringens finanslovsforslag for 1992. I de udgiftsrammer, som regeringen har opstillet som målsætning for dette budgetarbejde, indgår på trafikministerens område bl.a. en besparelse på privatbaneområdet i form af en forudsætning om, at privatbanerne gennem en rationalisering af driften kan nedbringe behovet for tilskud fra det offentlige til dækning af underskuddet. Den målsætning, der arbejdes med, er, at banerne herved kan nedbringe driftsudgifterne med 60 mio. kr. i 1992, stigende til 83 mio. kr. i 1995.

Jeg kan oplyse hr. Klaus Hækkerup om, at privatbanerne er et af de mest subsidierede områder inden for den kollektive trafik. Og jeg går ud fra, at hr. Klaus Hækkerup kan være enig med mig i, at privatbanerne nøjagtig ligesom DSB's sidebaner må indstille sig på at gennemføre fornuftige og rimelige rationaliseringer. Kun på den måde kan vi sikre den bedst mulige trafikbetjening inden for de økonomiske rammer, der nu engang findes for den kollektive trafik.

Jeg er helt på det rene med, at den opstillede målsætning stiller meget store krav til privatbanerne. Det kommende arbejde må så vise, i hvilket omfang det er realistisk at gennemføre de foreslåede rationaliseringer. Regeringen har på ingen måde til hensigt at nedlægge privatbanerne, der, som vi vist alle kan være enige om, udfører et stort og væsentligt arbejde til gavn og glæde for både passagererne og erhvervslivet. Jeg går derfor afgjort ud fra, at privatbanerne også i fremtiden vil indgå i det gode og velfungerende kollektive trafiksystem, vi har her i landet.

Klaus Hækkerup (S):

Jeg vil gerne takke ministeren for besvarelsen og sige, at jeg er enig med ministeren i, at

også privatbanerne skal gennemføre fornuftige og rimelige rationaliseringer. Derfor har det heller ikke fra Socialdemokratiets side givet anledning til bemærkninger, da Trafikministeriet for et år siden, den 19. juni 1990 nærmere betegnet, svarede hr. Nyrup Rasmussen på et spørgsmål om de fremtidige driftstilskud til privatbanerne, en besvarelse, der viste, at driftstilskuddet årligt ville blive reduceret med ca. 2 pct., hvilket i øvrigt også blev krævet på andre områder.

Men på den baggrund er det selvfølgelig ganske overraskende, at ministeriet så nu når frem til, at man i stedet kan skære 60 mio. kr. i tilskuddene. Jeg vil derfor gerne spørge trafikministeren: Hvordan er man nået frem til beløbet på de 60 mio. kr.? Hvilket sagligt grundlag danner udgangspunkt for en vurdering af, at det skulle være muligt at spare så stort et beløb? Og hvad er konsekvensen for privatbanerne, hvis de ikke kan nå det opstillede nedskæringsmål?

Trafikministeren (Ikast):

Der er foretaget en hel del undersøgelser, bl.a. på Lollandsbanen. Der er gennemført en hel del rationaliseringer inden for DSB igennem de senere år, og ud fra det har man altså foretaget en vurdering, således at man har opgjort besparelsen til at være de ca. 60 mio. kr., som man i øjeblikket forhandler om.

Klaus Hækkerup (S):

Jeg vil allerførst gøre ministeren opmærksom på, at jeg ikke fik svar på mit spørgsmål om, hvad konsekvensen vil være, hvis privatbanerne ikke kan nå de opstillede sparemål på 60 mio. kr. og de endnu hårdere nedskæringer i de følgende år.

For det andet vil jeg gerne spørge, om ministeren overhovedet ingen forestillinger har om, at der også i de senere år er foregået betydelige rationaliseringer inden for privatbanernes område, rationaliseringer af samme karakter og omfang som dem, der f.eks. ligger i den aftale, der er indgået mellem Socialdemokratiet og regeringen på DSB-området. Bør det slet ikke godskrives privatbanerne, at de også på samme måde har vist opmærksomhed og tilbageholdenhed over for de udgifter, som den kollektive trafik naturligt medfører?

Trafikministeren (Ikast):

Jeg sagde til hr. Klaus Hækkerup, at der foregik forhandlinger, og så længe der foregår forhandlinger, kan jeg ikke udtale mig om, hvad der vil ske på længere sigt.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det driftstilskud, der gives fra staten til de private baner i 1991, er på 86 mio. kr., anlægstilskuddet på 64 mio. kr. og pensionstilskuddet på 26 mio. kr. Tilskuddet fra amterne er på 69 mio. kr. Alt så i alt 246-247 mio. kr. Dette tilskud gives til ca. 11 millioner passagerer; det står ikke i rimeligt forhold hverken til de amtskommunale trafikselskaber eller til DSB.

Risgaard Knudsen (S):

Trafikministeren har nu et par gange sagt, at der føres forhandlinger. Hvad er det for forhandlinger, der føres? Det er ikke mit indtryk, at det er Privatbanernes Fællesrepræsentation, der fører forhandlinger. Når nu trafikministeren også undlader at svare på et af hr. Klaus Hækkerups tillægsspørgsmål, får man mere og mere det indtryk, at det er noget, som trafikministeren søger afklaret bag Folketingets ryg.

Når jeg spørger, hvem det er, der føres forhandlinger med, er det, fordi det er mit indtryk, at det ikke er Privatbanernes Fællesrepræsentation, og også, fordi den sag, som hr. Klaus Hækkerup her har rejst, optager sindene meget i Nordjylland. Og jeg kan betro ministeren, at bl.a. omkring Skagensbanen er ministerens partifæller rasende og hamrende nervøse for, hvad der sker med den bane i fremtiden.

Klaus Hækkerup (S):

Også jeg vil, ligesom hr. Risgaard Knudsen lige har gjort det, sige, at jeg sandelig savner oplysninger om, mellem hvem der forhandles, om det er mellem Trafikministeriet og Finansministeriet eller mellem Trafikministeriet og privatbanernes organisation. Jeg savner også oplysninger om, hvad det samlede emne, der er genstand for forhandlingerne, egentlig er: om det kun er de 60 mio. kr. eller det også direkte eller indirekte – indirekte vel i hvert fald – er de amtskommunale tilskud.

Endelig vil jeg gerne gøre ministeren opmærksom på, at jeg ikke synes, hans besvarelse af spørgsmålet om, hvorvidt privatbanerne har rationaliseret tilstrækkeligt, er fyldestgørende. Af den rapport, der kom for godt et år siden fra

det udvalg, der var nedsat med daværende departementschef Würtzen som formand, fremgår det, at tilskuddet pr. passager på privatbanerne i gennemsnit er lavere end tilskuddet pr. passager på DSB's sidebaner, og det vil sige, at hvis der skulle rationaliseres, burde man i stedet fortsat se nærmere på DSB's sidebaner.

Trafikministeren (Ikast):

I den arbejdsgruppe, der i øjeblikket arbejder med overførsel af privatbanerne til amtskommunerne, eventuelt til de kollektive trafikselskaber, indgår Trafikministeriet, Indenrigsministeriet, Finansministeriet, Amtrådsforeningen, Kommunernes Landsforening og Privatbanernes Fællesrepræsentation, hvilket også fremgår meget tydeligt af den pressemeddelelse af 10. april 1991, som De Danske Privatbaners Fællesrepræsentation har udsendt.

Jeg vil gerne sige, at disse forhandlinger ikke er færdige på nuværende tidspunkt. Derfor kan jeg ikke sige, hvilke tal vi slutter med, og jeg ønsker ikke at bryde ind i de forhandlinger, der foregår i øjeblikket.

Til det, hr. Klaus Hækkerup sagde før om DSB's sidebaner, vil jeg gerne gøre opmærksom på, at disse er blevet rationaliseret og er ved at blive yderligere rationaliseret.

Til hr. Risgaard Knudsen vil jeg sige, at jeg er fuldstændig klar over, hvad der rører sig i Nordjylland. Jeg har med stor opmærksomhed læst, hvad der står i de nordjyske aviser både om Skagensbanen og om Hirtshalsbanen, og jeg vil gerne sige, at når jeg ikke svarer på spørgsmålet, er det, fordi vi er midt i en forhandling i øjeblikket, og så vil det jo da være ganske unaturligt, når der sidder et udvalg og arbejder med dette problemstof, at en minister så går ind og siger et eller andet ganske bestemt tal.

Risgaard Knudsen (S):

Det sidste svar er efter min opfattelse en yderligere understregning af, at ministeren forsøger at køre rundt med et eller andet bag Folketingets ryg. Det må jeg advare imod.

Dernæst må jeg spørge ministeren: Har Privatbanernes Fællesrepræsentation ikke også her på det allerseneste meget stærkt advaret ministeren?

Yderligere vil jeg spørge ministeren: Føler ministeren ikke, at Privatbanernes Fællesre-

[Risgaard Knudsen]

præsentation er blevet dybt chokeret over det, ministeren her er i gang med at søge iværksat bag om Folketinget?

Formanden:

Hr. Klaus Hækkerup, og det er det sidste tilægsspørgsmål.

Klaus Hækkerup (S):

Også jeg føler, at trafikministeren svarer i øst, når vi spørger i vest.

Jeg er løseligt bekendt med, at der som et led i den aftale, regeringen indgik med Amtrådsforeningen sidste år, er nedsat et udvalg, der skal se på muligheden – fordele og ulemper ved en overførsel af privatbanerne til amtskommunalt regi. Men det har for mig at se intet at gøre med spørgsmålet om det tilskud, staten i 1992 skal yde til privatbanerne. Det har heller intet med en forhandling at gøre; det er en redegørelse, der skal fremlægges, og på baggrund af hvilken der skal træffes beslutning.

Mener ministeren virkelig, at det i kommissoriet for den arbejdsgruppe er fastsat, at den kan forhandle – og forhandle det tilskud, staten skal yde til privatbanerne i 1992 og årene derefter?

Trafikministeren (Ikast):

Til hr. Risgaard Knudsen vil jeg gerne sige, at jeg aldeles ikke ønsker at gå bag om ryggen på Folketinget. Det er ganske normalt, at en regering på denne årstid forhandler den kommende finanslov, og finansloven for 1992 er aktuell nu. Det er ganske normalt, således at man kan give den bedst mulige orientering og underretning til Folketinget, når den tid kommer, og det ønsker jeg også at gøre som minister. Derfor er det naturligt, at jeg føler mig frem med hensyn til, hvilke muligheder der er til at komme igennem med.

Til hr. Klaus Hækkerup vil jeg gerne sige, at der nu forhandles om overførsel til Amtrådsforeningen. Det er gået op for alle parter i Folketinget. Og så vil ministeren ganske naturligt, afhængigt af, hvorledes det går, se på sagen, når dette udvalgsarbejde er endeligt afsluttet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 438

7) Til *miljøministeren* af:

Glønborg (KRF):

»Hvad agter ministeren at gøre for at sikre lighed for loven, når offentlige myndigheder bevidst overtræder miljølovene, hvor almindelige borgere ville blive anmeldt og straffet?«

Skriftlig begrundelse

Egeløkke Lung i Tranekær var ifølge Fyns Amtskommunes udsagn overordentlig stærkt forurenset allerede i 1973. Urenset spildevand fra Emmerbølle-Helletofte løber den dag i dag urenset ud i Egeløkke Lung.

Den 15. september 1981 godkendte Fyns Amtskommune Tranekær Kommunes spildevandsplan, hvorefter spildevandet fra Emmerbølle-Helletofte skulle være tilsluttet rensningsanlæg inden udgangen af 1986. Dette foranstaltede kommunen ikke.

Kommunen foretog sig intet, men amtskommunen gav en ny frist til 1991. Kommunen foretog sig stadig intet.

Den 10. oktober 1990 blev kommunen og amtskommunen enige om, at problemet om spildevandstilførsel fra Emmerbølle-Helletofte skal løses inden den 1. januar 1992.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Om sagens forløb kan jeg oplyse følgende: Inden 1. oktober 1976 skulle Tranekær Kommune indsende en spildevandsplan til godkendelse i amtsrådet. Kommunen indsendte en spildevandsplan, hvorefter spildevandet fra Lejbølle og Bøstrup byer samt Bøstrup Mejeri, der hidtil havde udledt spildevand til Egeløkke Lung, blev tilsluttet et kommunalt rensningsanlæg. Der blev nu kun udledt husspildevand fra 7 ejendomme i Emmerbølle-Helletofte og overløbsvand fra Bøstrup by til Egeløkke Lung. Amtrådets godkendelse blev påklaget til Miljøstyrelsen, der stadfæstede afgørelsen den 11. marts 1977.

I 1981 blev en ny spildevandsplan godkendt. Herefter skulle spildevandet fra Emmerbølle-Helletofte tilsluttes Lejbølles rensningsanlæg i perioden 1984-1986. Omkostningerne ved denne løsning fandt kommunen for dyr – både totalt og for de enkelte beboere – og undersøgte derfor, om der fandtes andre og billigere løsninger.

Først i 1990 fremsendte kommunen et forslag til spildevandsplanens revision, hvor proble-

[Miljøministeren]

met med spildevandsafledningen fra små bebyggelser og enkeltejendomme blev løst ved andre og billigere løsninger end tilslutning til et større rensningsanlæg; det sker f.eks. ved septiktanke.

Jeg er enig med spørgeren i, at et tidsforløb som det, jeg her har gjort rede for, er ganske uacceptabelt, og at det generelt kun kan svække borgernes tillid til miljøbeskyttelsesarbejdet. Der er imidlertid i den konkrete sag ikke juridisk mulighed for at straffe en kommune i henhold til miljøbeskyttelsesloven for ikke at have effektueret en godkendt spildevandsplan inden for de fastsatte tidsfrister.

Jeg kan supplerende oplyse, at sagen er indbragt for Tilsynsrådet for Fyns Amt efter lov om kommunernes styrelse.

Jeg vil på baggrund af denne konkrete sag bede Miljøstyrelsen om i samarbejde med Kommunernes Landsforening at vurdere, om vi med dette tidsforløb står over for et enkeltstående tilfælde eller problemet skønnes at være af et sådant omfang, at der er behov for et generelt initiativ, i givet fald hvilket. Derefter vil jeg selv vurdere behovet for videre initiativer.

Glønborg (KRF):

Jeg takker ministeren for, at der nu tages initiativ til at undersøge, om retssikkerheden er god nok for de borgere, som rammes af denne sag.

Når jeg har stillet spørgsmålet til ministeren, er det naturligvis, fordi jeg er bekendt med, at en enkelt gård i dette område er blevet meget hårdt ramt af den forurening, som en kommune og et mejeri har skylden for igennem mange år.

Ministeren udtaler, at der ikke er juridisk grundlag for at anfægte det, som hidtil er sket. Så vil jeg godt spørge, om det kan accepteres, at kommunen til et møde med landvæsenskommissionen faktisk afgiver urigtige oplysninger. Den 12. juni 1984 holdt landvæsenskommissionen besigtigelse og orienterende møde, og kommunen oplyste da, at Emmerbølle og Helletofte var medtaget i spildevandsplanen. Yderligere oplyste kommunens advokat, altså i 1984, at den eventuelle forurening ved spildevandsaflejringer er standset i 1977, og i en kendelse, som Overlandvæsenskommissionen afsagde i 1987, blev der skrevet, at det lægges til grund, at appellanterne ophørte med at udlede spildevand til Egeløkke Lung i 1977.

Det vil altså sige, at landvæsenskommissionen og Overlandvæsenskommissionen har handlet på baggrund af en falsk oplysning fra kommunens advokat om, at udledningen faktisk var bragt til ende, og så er det en kendsgerning, at der stadig væk den dag i dag foregår en udledning til Egeløkke Lung, og at der ikke er foretaget en oprensning af moseområdet, sådan at der stadig væk påføres kvægbesætningen lige i nærheden sygdom.

Dorte Bennedsen (S):

Ud over de oplysninger, som hr. Glønborg her kommer med, vil jeg godt spørge ministeren om et par ting.

Ministeren talte om den konkrete sag. Nu er der det kedelige ved konkrete sager, at de jo altså også har konkrete mennesker i sig, og her drejer det sig om en mindre gårdejer, der er blevet ruineret, bl.a. fordi kommunen, som hr. Glønborg var inde på det, afgiver urigtige oplysninger.

For et par år siden blev sagen ved min foranstaltning indbragt for Det Veterinære Sundhedsråd, for det kunne en privatperson ikke gøre. Det Veterinære Sundhedsråd har givet ejeren ret i hans påstande om, at det er fra denne udledning, sygdommen i hans besætning er opstået. Da han så vender tilbage til retssystemet med denne oplysning, får han at vide, at sagen er forældet.

Derfor skal jeg spørge ministeren, om ministeren har i sinde at tage nogle afhjælpende initiativer i denne konkrete sag med en overordentlig konkret og hårdt ramt person.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Det er klart, at det, hr. Glønborg siger om erstatning til den gårdejer, som har haft disse problemer, er et domstolsanliggende.

Hvad angår de urigtige oplysninger er det klart uacceptabelt, at en kommune leverer urigtige oplysninger og derved fortsætter en uacceptabel tilstand. Derom kan jeg naturligvis ikke sige andet, men det er jo også den sag, der, så vidt jeg ved, ligger i tilsynsrådet.

Om den manglende oprensning kan jeg oplyse hr. Glønborg om, at vi fra naturforvaltningsmidlerne gennem Skov- og Naturstyrelsen har bevilget midler til at få denne oprensning foretaget. Det er også et svar til fru Dorte Bennedsen. På trods af de konflikter, der har været af

[Miljøministeren]

retsmæssig art og i forholdet mellem borgere og kommune, har vi altså nu sat midler af til den oprensning, som skulle kunne hjælpe i fremtiden. Men jeg har jo ikke midler til at levere penge i en sag, som også er et domstolsanliggende.

Glønborg (KRF):

Det er naturligvis dejligt, at der nu via statsmidler bliver foretaget den oprensning, som skulle have været foretaget for mange år siden. Men egentlig støder dette her min retfærdighedssans, for den skyldige kommune og det efterladende amt får altså nu statsmidler til at løse en opgave, fordi de har trukket den ud i årevis, og den person, som egentlig skulle have haft noget hjælp, får at vide, at sagen er forældet.

Giver det ikke miljøministeren anledning til en overvejelse af, dels om vi har brug for nogle bestemmelser, som kan sikre personer, som bliver ramt, en forlængelse af ankefristen og retten til at søge erstatning, dels om det er det ideelle, at man med statsmidler belønner dem, som faktisk har forsømt deres opgave? Burde vi ikke have retsmidler fra statens side til at pålægge dem at gøre det, som de nu får penge til at gøre?

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Vi har jo reglen om, at forurenere betaler; dér kan det så være et stort diskussionsspørgsmål, hvem der er forurenere.

Der er flere elementer her: Der er mejeriet, og der er de syv huse, som kommunen skulle have stået for, og hvor man altså så finder en anden løsning. Jeg går ud fra, at hr. Glønborg er enig i, at den endelige løsning med hensyn til det at finde andre løsninger var vi jo enige om for 14 dage siden. Det, der er problemet her, er den meget store tidsfaktor og de forkerte oplysninger, og det er dér, forskellige instanser er i gang med at undersøge og indsamle erfaringer.

Jeg er naturligvis enig med hr. Glønborg i, at det ikke kan være rigtigt, at statsmidler skal erstatte private personers manglende indsats, men det vigtigste her er jo, at vi i stedet for at køre en lang sag, der kunne vare i årevis, hvorved der ikke ville komme nogen oprensning, har været så venlige fra statsside at sørge for at komme i gang.

Så er det klart, at hr. Glønborg kan rejse spørgsmålet, om vi ikke kan søge regres; der ligger mange vanskelige ting dér, som selvføl-

gelig er værd at overveje. Men jeg sagde jo også til hr. Glønborg, at jeg nu vil undersøge, om det er et enkeltstående tilfælde.

Jeg synes ikke, at vi umiddelbart skal springe ud i at lave meget store lovændringer, hvis vi ser en enkelt uheldig sag. Hvis det derimod er noget, som er ganske almindeligt, at kommunerne ved de lange tidsforløb påfører andre mennesker skade eller på andre måder lader andre blive nødlidende, så er det jo, jeg siger, at det vil blive vurderet, og på den baggrund vil jeg så vurdere et initiativ.

Glønborg (KRF):

Jeg vil afslutningsvis takke miljøministeren for det initiativ, der nu bliver taget. Jeg er helt klar over, at fejlen i denne sag jo ikke ligger i Miljøministeriet, men først og fremmest hos kommunen.

Det kunne måske være interessant at se lidt nærmere på, hvis interesser det er, kommunalbestyrelsen først og fremmest har varetaget, og samspil og interessesammenfald mellem de pågældende ejendomme og mejeriet og den pågældende kommunalbestyrelse. Vi skal jo passe lidt på i et retssamfund, at det ikke er sådan, at fordi der er nogle, der har et godt forhold til kommunalbestyrelsen, så kan der blive set igennem fingre med det; men det kommer så til at gå ud over en totalt uskyldig person.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Det kan jeg kun erklære mig enig i.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål:**Formanden:**

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige svar på spørgsmål stillet af følgende medlemmer af Folketinget:

Kofod-Svendsen: spm. nr. S 371

Inger Stilling Pedersen: spm. nr. S 381

Pia Kjærsgaard: spm. nr. S 386 og 387

Kirsten Jacobsen: spm. nr. S 390

Jimmy Stahr: spm. nr. S 391

Lilli Gyldenkilde: spm. nr. S 392

Køpke Christensen: spm. nr. S 395

Tom Behnke: spm. nr. S 396

Spm. nr. S 371

Til *udenrigsministeren* (20/3 91) af:

Kofod-Svendsen (KRF):

»Deler udenrigsministeren de synspunkter på Kinas behandling af Tibet, som folketings- og regeringspartimedlem Viggo Fischer (KF) har fremsat i Politiken den 19. marts 1991, herunder især synspunktet om, at Kina har »overtrådt en række af FN's fundamentale menneskerettigheder«, og hvordan harmonerer disse overtrædelser med beslutningen om at genoptage Danmarks ulandsbistand til Kina?«

Begrundelse

Viggo Fischer nævner i sit indlæg i Politiken, at »1991 bliver et dansk observationsår i forholdet til Kina«, men et sådant observationsår har yderst begrænset værdi, når man allerede på forhånd har givet det kinesiske styre indtryk af, at menneskerettighederne er forbedret så væsentligt, at landet skulle være værdigt til igen at modtage dansk ulandsbistand.

I debatindlægget nævnes, at Kina i forhold til Tibet efter alt at dømme overtræder verdenserklæringens artikler 1, 5, 15, 18 og 19. Det er meget væsentlige artikler, der taler om, at alle mennesker er født frie og lige, at ingen må underkastes tortur, at enhver har ret til en nationalitet, samt om retten til tanke-, samvittigheds- og religions-, menings- og ytringsfrihed.

Danmark og et stort set enigt FN fandt Iraks besættelse af Kuwait alvorlig nok ikke alene til at stoppe enhver bistand, men til at indføre total handelsblokade og til at føre krig mod Irak. På den baggrund er det uforståeligt, at Danmark skulle kunne yde 200 mio. kr. i bistand til et land, hvis brutale krænkelser af et lille naboland sagtens tåler sammenligning med Iraks besættelse af Kuwait.

Svar (11/4 91):

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

I de notater, som jeg i november 1990 og i februar 1991 sendte til Det Udenrigspolitiske Nævn, Udenrigsudvalget og Markedsudvalget, understreges de alvorlige menneskeretlige problemer, der er i Kina.

Særligt for så vidt angår forholdene i Tibet, hvorom de pågældende folketingsudvalg har fået tilsendt den rapport, som de nordiske am-

bassadører i Peking udarbejdede efter et besøg i Tibet i november 1990, bemærkes, at undtagelsestilstanden i Lhasa formelt blev ophævet i maj sidste år, men at kontrolberedskabet i det væsentlige synes opretholdt. Rapporter om torturincidenter i december 1990 og hårdhændet fremfærd af sikkerhedspolitiet med efterfølgende arrestationer efter fredelige protestmarcheringer tyder ikke på væsentlige forbedringer af situationen.

Situationen vurderes i dag således, at politisk betingede myndighedsovergreb finder sted, og at situationen på menneskerettighedsområdet fortsat må give anledning til spørgsmål og kritik.

Når regeringen – trods de uomtvistelige menneskeretlige problemer i Tibet og i Kina som helhed – alligevel har besluttet gradvis at genoptage bistandssamarbejdet, skyldes det bl.a., at vi siden begivenhederne på Den Himmelske Freds Plads i juni 1989 har kunnet konstatere en vis bevægelse i Kina i retning af større villighed til at indgå i en dialog med andre lande om forholdene og udviklingen i Kina. Det gælder både i forhold til EF og i det bilaterale dansk-kinesiske forhold.

Også Kinas holdning til Golfkrisen og Kinas medvirken i bestræbelserne på at finde en løsning på Cambodjaspørgsmålet har været medvirkende til den normalisering af forholdet til de vestlige lande, som har fundet sted i løbet af det seneste halve års tid.

Det er altid vanskeligt at afgøre, hvordan og hvornår et afbrudt samarbejde i givet fald skal genoptages. Det må ske ud fra en afvejning af en lang række hensyn og i et koordineret samarbejde med andre nærtstående lande. I den forbindelse indgår selvsagt også hensynet til dansk erhvervsliv, som ville blive stillet i en konkurrencemæssigt uholdbar situation, hvis Danmark opretholdt en mere restriktiv holdning end de øvrige vestlige lande. Det skyldes, at langt størstedelen af den vestlige bistand ydes som blandede kreditter, dvs. kommercielle eksportkreditter blandet med udviklingsbistand i en eller anden form.

Den danske beslutning om en gradvis genoptagelse indebærer som bekendt alene, at vi åbner op for anvendelse af de godt 200 mio. kr., der tidligere er blevet bevilget, men hvis udnyttelse blev stillet i bero i juni 1989. For god ordens skyld kan det tilføjes, at beslutningen ikke

[Udenrigsministeren]

har nogen forbindelse med valget af fremtidige programsamarbejdslande.

Spørgsmålet om samarbejdet med Kina vil blive taget op til fornyet drøftelse inden årets udgang med henblik på at vurdere, om situationen med hensyn til demokrati og menneskerettigheder har ændret sig i en positiv retning. Folketingets Udenrigsudvalg vil med henblik herpå afholde en Kinahøring inden årets udgang, hvor der således vil blive lejlighed til grundigt at få belyst de mange forhold, der indgår i en samlet afvejning af muligheder og begrænsninger for det danske bistandssamarbejde med Kina.

Spm. nr. S 381

Til *sundhedsministeren* (22/3 91) af:

Inger Stilling Pedersen (KRF):

»Vil ministeren oplyse, på hvilke indikationer der i dag vil blive givet godkendelse til at foretage psykokirurgiske indgreb, og om ministeren overvejer fuldstændig at fjerne muligheden for at foretage psykokirurgiske indgreb?«

Begrundelse

Ifølge den gældende lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien kan et lægeråd godkende, at der foretages psykokirurgiske indgreb, hvis patienten har givet skriftligt samtykke.

Det hvide snit har ikke været foretaget i Danmark, efter at en undersøgelse i 1982 viste, at 37 pct. af de opererede havde fået det værre på den måde, at deres livssituation var blevet dårligere. De havde mistet initiativ, hukommelse og evnen til at planlægge.

Det bør derfor grundigt overvejes, om det etisk kan forsvares, at lovgivningen stadig giver mulighed for at foretage sådanne indgreb.

Svar (9/4 91):

Sundhedsministeren (Ester Larsen):

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet har jeg indhentet en udtalelse fra Sundhedsstyrelsen. Sundhedsstyrelsen har over for mig oplyst følgende:

»- Der er ikke foretaget psykokirurgiske indgreb i Danmark siden 1981-82.

- De stereotaktiske operationer udføres ikke i Danmark mere; dog anvender man stereotak-

tisk apparatur til foretagelse af biopsier hos patienter med hjernetumorer.

- Hvis man i Danmark mod forventning skulle finde patienter egnede til psykokirurgiske indgreb, vil det nødvendige erfaringsgrundlag ikke være til stede, og patienterne må i givet fald opereres i udlandet.

Der kan ikke svares eksakt på spørgsmålet om, på hvilke indikationer der i dag vil blive givet godkendelse til at foretage psykokirurgiske indgreb. Af litteraturen fremgår det imidlertid, at der fortsat udføres psykokirurgiske indgreb i udlandet, og at indikationerne først og fremmest vil være tvangsneuroser og symptomer hos skizofrene patienter samt patienter med voldsom adfærd.

Psykokirurgi må betragtes som den allersidste mulighed for behandling og vil næppe blive udført i fremtiden på danske patienter.«

Til spørgsmålet om at fjerne muligheden for at foretage psykokirurgiske indgreb vil jeg pointere, at bestemmelsen i § 22 i lov nr. 331 af 24. maj 1989 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien sætter rammerne for, hvornår og på hvilke betingelser et eventuelt psykokirurgisk indgreb kan foretages. Ifølge § 22 kræves skriftligt samtykke fra patienten, at et psykokirurgisk indgreb kun må foretages efter forudgående godkendelse af et lægeråd, der nedsættes af Sundhedsstyrelsen, samt at der i tilfælde, hvor patienten er ude af stand til at afgive gyldigt samtykke, skal indhentes skriftligt samtykke fra en beskikket værge.

Da ordningen efter § 22 sikrer myndighederne indsigt, og da ministeriets og Sundhedsstyrelsens undersøgelser af forholdene vedrørende de psykokirurgiske indgreb endnu ikke er afsluttede, vil jeg finde det rigtigst at afvente resultatet af undersøgelsen, før der tages stilling til en eventuelt ændret lovmæssig regulering af området.

Spm. nr. S 386

Til *justitsministeren* (25/3 91) af:

Pia Kjærsgaard (FP):

»Vil ministeren være indstillet på at standse yderligere påtvungen udskiftning af danske kørekort, indtil der foreligger et fælles EF-kørekort, der er gældende i samtlige EF-lande?«

[Pia Kjærsgaard]

Begrundelse

Med oplysning om, at trafikministrene skal drøfte et fælles EF-kørekort, ligger det klart, at det er unødvendigt at udskifte flere danske kørekort, indtil EF har fundet frem til et fælles EF-kørekort.

I tiden indtil da vil det kun være nødvendigt med udskiftning af danske kørekort til personer, der har tabt eller fået kortet frataget eller måske fået det ødelagt.

Den påtvungne udskiftning har ingen berettigelse, hvis den blot sker for at skaffe penge i statskassen eller for at få brugt noget papir- og plastmateriale.

Svar (9/4 91):

Justitsministeren (Engell):

Ved Rådets direktiv 80/1263 af 4. december 1980 om indførelse af EF-kørekort forpligtede landene sig til senest den 1. januar 1986 at indføre fælles kørekort.

EF-Kommissionen har over for Justitsministeriet tilkendegivet, at den kan acceptere den danske tofløjskørekortmodel som værende i overensstemmelse med direktivet.

Ved lov nr. 158 af 24. april 1985 om ændring af færdselsloven indsattes § 59 a, hvorefter justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om, at allerede udstedte kørekort skal ombyttes. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at man af hensyn til bl.a. oprettelsen af det centrale edb-kørekortregister havde til hensigt at foretage en ombytning af alle eksisterende kørekort til EF-model, men at ombytningen i første omgang dog ville blive søgt gennemført på frivillig basis.

Det danske EF-kørekort blev indført den 1. maj 1986, og fra denne dato er samtlige nyudstedte kørekort af EF-model.

Den 9. december 1988 fremlagde EF-Kommissionen sit forslag til Rådets 2. kørekortdirektiv. Formålet med direktivet er bl.a. gensidig anerkendelse af nationalt udstedte EF-kørekort, således at man fremover permanent kan bosætte sig i en anden medlemsstat uden at skulle ombytte sit kørekort.

Ved lov nr. 846 af 20. december 1989 blev færdselslovens § 59 a udvidet med et stk. 2, ifølge hvilket der for ombytning af kørekort til EF-model skal betales 100 kr. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at ministeren ag-

ter at udnytte bemyndigelsen i færdselslovens § 59 a til at fastsætte bestemmelser om ombytningen over en periode på 4 år.

Ved Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 145 af 6. marts 1990 blev ombytningen iværksat for så vidt angår personer født i tidsrummet 1924-40. Ved bekendtgørelse nr. 21 af 9. januar 1991 med ikrafttræden 1. februar 1991 er ombytningen iværksat for personer født inden 1950. Ombytningen forventes afsluttet i 1993.

Under det italienske formandskab i november 1990 har formandskabet fremlagt et nyt udkast til EF-kørekort. Det fremgår imidlertid af det senest fremlagte direktivforslag, at allerede udstedte kørekort bevarer deres gyldighed og vil være omfattet af den gensidige anerkendelse uden ombytning. Dette har den kommissær, under hvem kørekortdirektivet hører, gentaget over for trafikministeren under det netop afholdte transportministermøde i Bruxelles den 27. marts 1991.

Der kan under de fortsatte forhandlinger om direktivet opstå krav om, at tidligere adresser og lign. kan påtegnes kørekortet ved permanent bopæl i andre EF-lande. I givet fald vil dette dog kun blive aktuelt for personer, som efter direktivets ikrafttræden tager permanent bopæl i et andet EF-land, der stiller et sådant krav. Skulle et sådant krav opstå, vil Justitsministeriet sørge for, at allerede udstedte kørekort kan påtegnes de ønskede oplysninger uden ombytning af kørekortet.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der ikke grundlag for at standse den igangværende kørekortombytning. Justitsministeriet skal hermed pege på, at de fordele, som er tilsigtet ved ombytningen, vil blive opnået, hvortil kommer, at intet tyder på, at de nuværende danske EF-kørekort ikke skulle være gyldige også i fremtiden.

Spm. nr. S 387

Til *justitsministeren* (25/3 91) af:

Pia Kjærsgaard (FP):

»Vil ministeren få ændret ved de tekster, politiet benytter i annoncer til ombytning af kørekort, og hvor betegnelsen EF-kørekort indgår?«

Begrundelse

Da det nu ligger klart, at der vil komme et

[Pia Kjærsgaard]

EF-kørekort, som EF-landene har udformet i fællesskab, vil det være urigtige oplysninger, der benyttes i annonceringen fra politiet.

Svar (9/4 91):

Justitsministeren (Engell):

Som nævnt i besvarelsen af spørgsmål nr. S 386 har EF-Kommissionen godkendt det danske kørekort som værende i overensstemmelse med det gældende direktiv om kørekort. I henhold til dette direktiv skal kørekortmodellen på forsiden være påtegnet »EF-model«.

De nye danske kørekort af EF-model kan derfor med rette betegnes som EF-kørekort.

Justitsministeriet finder derfor ingen anledning til at foretage ændringer i annoncerne vedrørende kørekortombytningen.

Spm. nr. S 390

Til *boligministeren* (27/3 91) af:

Kirsten Jacobsen (FP):

»Vil ministeren medvirke til at gennemføre regler, der sikrer, at den til enhver tid siddende ledelse i børsnoterede selskaber og realkreditinstitutter ikke misbruger adgangen til at indsamle fuldmagter for at befæste egne magtpositioner på de almindelige aktionærs eller medlemmers bekostning, og i forbindelse hermed oplyse, hvilken indflydelse EF's 5. selskabsdirektiv, artikel 27 og 28, forventes at få på dansk lovgivning i forbindelse med børsnoterede selskabers og realkreditinstitutters indsamling af fuldmagter?«

Begrundelse

Adgangen til at stemme ved fuldmagt på generalforsamlinger er både i børsnoterede aktieselskaber og i realkreditinstitutter tænkt som en beskyttelse af aktionærerne/medlemmerne, der derved sikres adgang til at udøve deres stemmeret, uanset om de er i stand til fysisk at være til stede på generalforsamlingen.

Det er imidlertid kritisabelt, når en siddende bestyrelse – som f.eks. for nylig bestyrelsen for Kreditforeningen Danmark – foretager systematisk indsamling af fuldmagter for at befæste egne magtpositioner, uden at der sikres nogen som helst kontrol med fuldmagtsindsamlings lovlighed, herunder af, om det er lovligt, at en bestyrelse beordrer ansat personale til aktivt

at arbejde for at hindre, at generalforsamlingen vælger en ny ledelse, uanset at personalet herved – med jobbet som indsats – bliver kastebold mellem de siddende magthavere og oppositionen.

Ved en sådan handle måde risikerer man, at regler, der burde virke som en minoritetsbeskyttelse, i stedet bliver et værn for magteliten.

Svar (8/4 91):

Boligministeren (Svend Erik Hovmand):

Om fuldmagtsreglerne i aktieselskabsloven har Industriministeriet oplyst følgende:

»Fuldmagtsreglerne i aktieselskabsloven bestemmer, at en aktionær altid har ret til at møde selv eller ved fuldmægtig på en generalforsamling. Aktionæren træffer i den forbindelse beslutning om, hvorvidt og i hvilket omfang han ønsker at lade fuldmægtigen repræsentere sig.

Aktionærens beslutning skal meddeles til fuldmægtigen i skriftlig og dateret form, således at denne kan dokumentere sin fuldmagt over for selskabet. Fuldmagten kan ikke gives for længere tid end et år.

Af dette system følger, at enhver – herunder et medlem af et selskabs bestyrelse – kan optræde som fuldmægtig for en eller flere aktionærer.

Som udgangspunkt kan en bestyrelses indsamling af fuldmagter ikke karakteriseres som misbrug af systemet. Den enkelte aktionær har ved afgivelsen af den skriftlige fuldmagt netop tilkendegivet, at han ønsker at lade sig repræsentere. Anvendelse af fuldmagter er i øvrigt sædvanligt i Danmark.

Artikel 27 og 28 i forslaget til 5. selskabsdirektiv indeholder en række formelle regler om fuldmagtsindsamlinger. Reglerne indebærer bl.a., at såfremt selskabet opfordrer aktionærerne til at give fuldmagt, skal opfordringen gives til alle de aktionærer, hvis navn og bopæl er bekendt, og aktionærerne skal opfordres til at give instruks for udøvelsen af stemmeretten vedrørende hvert enkelt emne på dagsordenen.

Forhandlingerne om forslaget til 5. selskabsdirektiv pågår stadig, hvorfor den endelige affattelse af reglerne om fuldmagtsindsamlinger endnu er usikker. Det kan således ikke på nuværende tidspunkt forudsiges, i hvilket omfang direktivet vil få indflydelse på danske fuldmagtsregler.

Med hensyn til en eventuel ændring af aktieselskabslovens fuldmagtsregler bør denne af-

[Bolligministeren]

vente den generelle gennemgang, som finder sted for øjeblikket i Industriministeriets Selskabsretspanel, samt resultatet af forhandlingerne om 5. selskabsdirektiv.«

Jeg kan henholde mig hertil.

Lad mig dernæst præcisere, at adgangen til at anvende fuldmagter i forbindelse med generalforsamlinger i realkreditinstitutter ikke er reguleret ved realkreditloven. Det er således institutterne selv, der i deres vedtægter fastsætter regler for anvendelsen af fuldmagter. Det følger heraf, at en eventuel beslutning om at ændre reglerne for anvendelse af fuldmagter må tages af institutternes egne kompetente forsamlinger.

Jeg har ingen overvejelser om i realkreditloven at fastsætte bestemmelser på dette område, idet jeg finder, at der er tale om beslutninger, der rettelig bør overlades til medlemsdemokratiet.

Spm. nr. S 391

Til *kulturministeren* (27/3 91) af:

Jimmy Stahr (S):

»Agter ministeren at gribe ind over for kommuner, der i strid med intentionerne i lovgivningen om musikskolevirksomhed lader statstilskuddet gå direkte i kommunekassen?«

Begrundelse

Forhenværende kulturminister Ole Vig Jensen svarede den 7. september 1990 Folketingets Kulturudvalg, at det ikke var hensigten med lovgivningen om musikskolevirksomhed, at tilskudsydende kommuner skulle kunne reducere eget tilskud med et beløb, der svarer til statstilskuddet.

Imidlertid opfatter en række kommuner og heriblandt Karlebo Kommune statstilskuddet som et regelret bloktilskud helt på linje med øvrige bloktilskud og lader det direkte tilgå kommunekassen i stedet for at udvide musikaktiviteten for skoler, der har en elevbetaling på eller mindre end 33 pct. af bruttoudgiften.

Svar (5/4 91):

Kulturministeren (Grethe Rostbøll):

Musikloven opstiller betingelser for, at der ydes statstilskud til musikskolevirksomhed. Så længe disse betingelser opfyldes, er der ingen

mulighed for fra ministeriets side at gribe ind i den lokale forvaltning af midlerne.

Jeg vil dog gerne bekræfte, at det ikke var hensigten med lovgivningen om musikskolevirksomhed, at tilskudsgivende kommuner skulle kunne reducere eget tilskud med et beløb, der svarer til statstilskuddet.

Når musikskolebestemmelserne har fungeret en vis tid, vil man på grundlag af Statens Musikråds vurdering af det her omtalte problem vurdere, om der er anledning til at tage spørgsmålet om statstilskud til musikskolevirksomhed og formen herfor op til fornyet overvejelse.

Spm. nr. S 392

Til *arbejdsministeren* (27/3 91) af:

Lilli Gyldenkilde (SF):

»Hvad agter ministeren at foretage sig i anledning af, at arbejdsformidlingen (AF) overtræder loven og bekendtgørelsen vedrørende individuelle tremånederssamtaler med personer, der er ledige?«

Begrundelse

AF er ude af stand til at overholde loven og bekendtgørelsen om tremånederssamtaler med ledige på grund af kraftige beskæringer af AF's personale.

Dette medfører, at der laves såkaldte bunkesamtaler, hvor en større gruppe ledige har en fælles samtale med en arbejdsformidler eller vejleder.

Det siger sig selv, at disse samtaler ikke kan have samme værdi som de individuelle samtaler, der ifølge loven er krav om. Hertil kommer, at der faktisk er tale om en overtrædelse/tilsidesættelse af den lov, et flertal i Folketinget har vedtaget.

Svar (8/4 91):

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Jeg har forelagt spørgsmålet for Arbejdsmarkedsstyrelsen, som har udtalt, »at da man via AF-regionernes indberetninger blev opmærksom på, at nogle regioner tilsyneladende afviklede tremånederssamtalerne for nylidige ved kollektive arrangementer, udmeldte styrelsen, at sådanne arrangementer ikke var forenelige med de i cirkulære af 5. juli 1989 udmeldte retningslinier, og at styrelsen forventede, at AF-

[Arbejdsministeren]

regionerne i forbindelse med eventuelle kollektive informationsmøder i forhold til nyledige orienterede mødedeltagerne om, at deltagelse i et informationsmøde på ingen måde afskær dem fra efterfølgende at gøre deres ret til en individuel tremånederssamtale gældende.

På baggrund af bl.a. ovennævnte indberetninger fra AF-regionerne om de kollektivt afholdte arrangementer har styrelsen derudover nedsat en arbejdsgruppe, der har fået til opgave at revurdere såvel tre- som nimmånederssamtaler med henblik på at fremkomme med forslag til generelle minimumskrav for samtalerne form, indhold og afvikling, der sikrer den fornødne information, kvalitet og individualitet.

Det er herefter hensigten at udarbejde retningslinier til AF-regionerne, der kan supplere det gældende regelsæt, således at den fornødne indholdsmæssige kvalitet i samtalerne sikres.»

Jeg kan helt henholde mig til styrelsens udtalelse, idet jeg supplerende kan oplyse, at Landsarbejdsnævnet er orienteret om dette arbejde.

Spm. nr. S 395

Til *sundhedsministeren* (4/4 91) af:

Køpke Christensen (FP):

»Vil ministeren tage initiativ til, at apotekerne forpligtes til altid at udlevere de billigste præparater?«

Begrundelse

Det er spørgerens opfattelse, at det naturligtvis må være det mest korrekte, at danske patienter skal have mulighed for altid at få udleveret den billigste medicin. Det er ikke kun patienterne, der får ekstra udgifter ved altid at skulle have den dyre medicin, men via sygesikringen også samfundet.

Svar (9/4 91):

Sundhedsministeren (Ester Larsen):

Efter de gældende regler er apotekerne ikke – medmindre kunden insisterer – forpligtet til at udlevere det billigste lægemiddel i de tilfælde, hvor en læge uden at præcisere ordinationen til det dyre eller det billige har ordineret et præparat, der også parallelimporteres.

Sundhedsministeriet har derfor anmodet Sundhedsstyrelsen om på baggrund af de erfa-

ringer, den igangværende parallelimport giver, at forberede en eventuel ændring af Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse om rekvirering og udlevering af lægemidler.

Jeg deler således spørgerens opfattelse af, at patienterne skal have mulighed for altid at få udleveret det billigste lægemiddel, og jeg har allerede taget det ovennævnte initiativ i sagen.

Spm. nr. S 396

Til *indenrigsministeren* (4/4 91) af:

Tom Behnke (FP):

»Vil ministeren redegøre for, hvad ministeren som direkte tilsynsmyndighed agter at gøre på baggrund af tv-udsendelsen i Danmarks Radio den 3. april 1991 vedrørende narkobehandlingscentret Egeborg på Lolland, specielt med henblik på Københavns Kommunes kritiske rapport vedrørende institutionen?«

Begrundelse

Spørgeren har sammen med formanden for Folketingets Sundhedsudvalg besøgt stedet og besigtiget og fulgt behandlingen og er nået frem til samme positive indtryk, som tv-udsendelsen efterlader.

Det forekommer spørgeren ganske urimeligt, at Københavns Kommune og andre hovedstadskommuner underkender behandlingsformen og ikke vil benytte Egeborg. Det urimelige begrundes i følgende fakta:

1. Prisen på Egeborg for behandling er ca. 16.000 kr. for 4 ugers behandling pr. klient, hvor prisen i det offentlige behandlingssystem ligger på ca. 61.000 kr. for samme periode.

2. Behandlingscentret Egeborg kan fremvise procentvis betydelig flere narkomaner og alkoholikere, der er blevet »clean«, end det offentlige behandlingssystem kan.

3. Narkomanerne er generelt enige om, at det offentlige behandlingssystem gør ondt værre, og foretrækker behandlingscentret Egeborg.

4. Af politiets døgnrapporter vedrørende indsatsen på Vesterbro i København fremgår det utallige gange, at narkomaner og andre misbrugere retter henvendelse til politiet med ønske om at komme i behandling på Egeborg.

Det kan oplyses, at behandlingscentret Egeborg har indgivet anmeldelse om overtrædelse af injurieloven mod Københavns Kommune vedrørende den udarbejdede rapport om Ege-

[Tom Behnke]

borg, der ifølge Egeborg og egne iagttagelser flere steder er direkte løgnagtig.

Svar (9/4 91):

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Ifølge § 48 i lov om Københavns Kommunes styrelse kan jeg som tilsynsmyndighed over for Københavns Kommune sætte kommunens ulovlige beslutninger ud af kraft. Tilsynet udstrækker sig imidlertid ikke til en vurdering af, om kommunens beslutninger er rimelige eller hensigtsmæssige eller i øvrigt i overensstemmelse med almindelig god forvaltningsskik.

Således som sagen foreligger oplyst for mig, er der ikke noget, der tyder på, at Københavns Kommune har handlet ulovligt.

Det fremgår endvidere, at behandlingsscenetret Egeborg har politianmeldt Københavns Kommune for overtrædelse af injurielovgivningen på grund af kommunens rapport om Egeborg.

I den forbindelse kan jeg oplyse, at jeg som tilsynsmyndighed ikke har beføjelse til at gå ind i sager, der verserer for domstolene.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 66:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den fjerde AVS-EØF konvention og slutakt med dertil knyttede protokoller og erklæringer samt intern aftale om finansiering og forvaltning af Fællesskabets bistand.

Af udenrigsministeren (Ellemann-Jensen).
(Fremsat 10/4 91).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ivar Nørgaard (S):

Fra socialdemokratisk side har vi ofte slået til lyd for, at udviklingsbistand først og fremmest bør gives til de fattigste lande, og det har også været karakteristisk for de nordiske landes ulandsbistandspolitik. Der har været en tendens til, at EF koncentrerede sin ulandspolitik om de tidligere kolonilande.

Derudover har vi gjort os til talsmænd for, at ulandsbistanden også bliver brugt til at fremme

menneskerettighederne, således at urimelig behandling af politiske og etniske mindretal kunne standse eller reducere udviklingsbistanden. Vi har i den seneste tid i Markedsudvalget drøftet sådanne forhold, bl.a. i forbindelse med forholdet til Kina.

Den fjerde Lomékonvention er ud fra disse synspunkter mere tilfredsstillende end de tidligere Lomékonventioner. Præambelen handler for næsten halvdelens vedkommende om menneskerettigheder, og der henvises udtrykkeligt til en række internationale konventioner på området. Pligten til at respektere menneskerettighederne er endvidere i Lomé IV blevet direkte traktatfæstet i en ny artikel 5. En sådan artikel fandtes ikke i Lomé III.

Allerede i Lomé III fremhævedes betydningen af at inddrage kvinderne i samarbejdet, navnlig i kapitlet om foranstaltningerne med henblik på bedre udnyttelse af de menneskelige ressourcer; der var en artikel 123, som udelukkende vedrørte kvinders forhold, men i Lomé IV omtales kvindeaspektet også adskillige andre steder i konventionen. Hertil kommer, at en rent generelt formuleret artikel 123 nu er blevet afløst af en væsentlig mere udbygget artikel 153, der fremhæver kvindernes behov for adgang til jord, deres rolle vedrørende familiernes sundhed, hygiejne m.v.

Jeg mener, at vi i de to henseender – hvad angår forholdet med menneskerettigheder og forholdet til de flere steder undertrykte kvinder – nu har fået et redskab i hænde, som vi bør udnytte, når vi drøfter støtten til ulandene i fremtiden.

Den ny konvention omfatter nu 69 lande, herunder Namibia, der efter at have opnået selvstændighed tiltrådte konventionen den 19. december 1990. Langt den største del af de 69 lande hører til de fattigste og mindst udviklede i verden og er relativt blevet fattigere siden tredje Lomékonvention.

Det er derfor vigtigt, at man i den ny konvention nu også har indført strukturbistandsstøtte som et nyt bistandsselement, ligesom det er vigtigt, at bistandssamarbejdets finansielle midler nu bliver omlagt fra lånebistand til gavebistand. For det kan jo ikke nægtes, at den form for lånebistand, vi hidtil har ydet, har skabt store gældsproblemer i en række af de fattigste lande.